GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŮ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 220. *Joi 3 (15) Octomvre.* **1885.**

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei".

Cu 1 Octomvre st. v. 1885 se începe unŭ nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Preţulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ şése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

Pentru România şi străinătate:
pe trei lunĭ **10 franci**
„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

Rugămŭ pe domnii abonenţĭ, ca sĕ bine-voiască a-şi reînoi de cu vreme abonamentulŭ, ca sĕ nu se întrerupă espedițiunea ḑiarului.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a arĕta şi posta ultimă.

»Administraţiunea »Gazetei Transilvaniei«.

Braşovŭ, 2 (14) Octomvre 1885.

Proectulŭ de adresă, prin care rĕspunde maioritatea Reichsratului din Viena la discursulŭ tronului, îndică în modŭ fórte pronunţatŭ începerea unei nouĕ fase a constituţionalismului în Austria.

Pentru întâia óră de când esistă acestŭ Reichsrath se desvóltă într'unŭ actŭ atâtŭ de însemnatŭ o programă federalistică în sensulŭ adevĕratŭ alŭ cuvĕntului. Ce e dreptŭ, proiectulŭ de adresă alŭ maiorităţii evită cu órecare sfială întrebuinţarea cuvĕntului „federalismŭ" şi „federalisticŭ," dar ceea ce propune ca problemă de deslegatŭ nu este alta decâtŭ organisaţiunea statului pe base federalistice.

Intr'unŭ pasagiu alŭ adresei, compusă de deputatulŭ cehŭ Zeithammer, arată, care este credeulŭ maiorităţii, ḑicêndŭ: „conduşĭ fiindŭ de convicţiunea că unitatea imperiului este cea mai necesară condiţiune a puterei sale în afară şi a bunăstărei şi prosperărei ţĕrilorŭ şi popórelorŭ sale, maioritatea mai are încă şi acea convingere, că printr'o *desvoltare organică a autonomiei regatelorŭ şi ţerilorŭ*, ce se raḑimă pre aceleaşĭ base, puterea şi tăria imperiului vorŭ întêmpiná cea mai mare şi cea mai durabilă promovare; de aceea amŭ ascultatŭ cu mulţămire şi cu linişte plină de încredere cuvintele Maiestăţii Vóstre că este problema guvernului Vostru, ca pe lângă păstrarea unităţei imperiului sĕ se dée tuturorŭ ţĕrilorŭ şi popórelorŭ Vóstre aceeaşĭ îngrijire a intereselorŭ lorŭ spirituale şi materiale. Aşteptămŭ dar cu încredere ca guvernulŭ Maestăţii Vóstre sĕ esecute fără reservă *egala îndreptăţire a tuturorŭ popórelorŭ pe têrêmulŭ instrucţiunei precum şi în tóte privinţele vieţei publice.*

Dacă vomŭ asemĕna acestŭ credeu politicŭ cu cunoscutele frase centralistice din proiectulŭ de adresă alŭ minorităţii, care nu vorbesce decâtŭ de unitatea imperiului şi de germanismŭ şi care se declară făţişŭ în contra unei lărgirĭ a autonomiei ţĕrilorŭ, trebue sĕ dămŭ dreptate organului vienesŭ, care susţine, că adresa partidei dela putere este „celŭ dintâiu programŭ federalistŭ comunŭ alŭ întregei maiorităţĭ,"

Deosebirea între cele douĕ proiecte este dér mare şi de sigurŭ că atâtŭ în decursulŭ discusiunei asupra adresei câtŭ şi mai târḑiu ne putemŭ aştepta la nisce conflicte înverşunate intre maioritatea „autonomistă" şi Nemţii centralişti. Caracteristicŭ este, că adresa maiorităţii abia atinge cu câteva frase cestiunea gravă a reînoirii pactului cu Ungaria ḑicêndŭ că acéstă reînoire trebue sĕ se facă după dreptate şi echitate, ér câtŭ pentru situaţiunea esterióră nicĭ amintire nu face de alianţa cu imperiulŭ germanŭ, pre când adresa minorităţii cere apriatŭ ca acésta alianţă sĕ fiă cultivată şi întărită.

Mai departe se deosebescŭ vederile maiorităţii şi minorităţii şi cu privire la cestiunea economică, financiară şi industrială. Privilegiulŭ băncii austro-ungare sĕ se reînoiască — ḑice maioritatea — sub condiţiunea, ca interesele atâtŭ ale imperiului câtŭ şi ale părţilorŭ lui şi ale poporaţiunei agricole şi industriale sĕ fiă respectate.

Avemŭ dér prospecte de a vedé bancnote tipărite pe o parte în mai multe limbĭ ér pe cealaltă parte? — vorŭ rĕmâné numai cu tecstŭ unguresců. Tisza şi soţi potŭ fi liniştiţĭ. Până când?

In întru şi în afară se prepară evenimente de cea mai mare gravitate, carĭ dau întrebărei aceştia o însemnătate actuală.

UNIREA BULGARILORŬ.

Telegramele cele mai nouĕ:

Filipopolŭ, 12 Octomvre. Dela graniţe vine scirea, că *Turcii concentréză trupe la Ueschiub*, unde în ḑilele din urmă s'au trimisŭ întărirĭ. Alegerea punctului de concentrare, care se află egalŭ depărtatŭ de graniţa sêrbéscă ca de cea bulgară, ne face sĕ admitemŭ, că *comanda militară turcéscă pregătesce de aci unŭ atacŭ séu că ia mĕsurĭ şi pentru unŭ atacŭ duşmanŭ.* Bulgaria sub nicĭ o condiţiune nu va lua ofensiva, şi anume nicĭ în contra Serbiei, nicĭ în contra Turciei. — In casŭ că s'ar sancţiona unirea, atuncĭ îşĭ va ţiné şedinţele »Golemo Sobranje« (Sobrania mare) în Filipopolŭ, ér în viitorŭ alternativŭ când la Sofia, când la Filipopolŭ. — Scirile cele mai multe din Rumelia ostică nu corĕspundŭ faptelorŭ. Anume e neadevĕratŭ, că armata n'are muniţiune, că soldaţii suntŭ rĕu îmbrăcaţĭ şi că, deórece se cheltuesce cu armata pe ḑi 600,000 fr., e lipsă de banĭ. Starea financelorŭ bulgare e fórte bună şi ce privesce întreţinerea armatei, poporaţiunea se întrece în jertfe patriotice, maioritatea oficerilorŭ ostrumelicĭ servesce fără léfă. — La 15 c. v. se întrunesce Sobranja în Sofia, ca sĕ resolve afacerĭ curatŭ bulgare. — Oficerii ruşĭ din Rumelia s'au dusŭ la Sofia, din ordinulŭ guvernului lorŭ, rĕmânêndŭ acolo, până la alte disposiţii, sub ordinele fostului ministru de rĕsboiu Cantacuzen. Katkoff şi-a anunţatŭ sosirea sa în Rumelia ostică, ca corespondentŭ alŭ ḑiarului »Moskowskija Wiedomosti.«

Nişŭ, 12 Octomvre. Erĭ nópte au nĕvălitŭ 60 de banditĭ muntenegrenĭ, mai alesŭ trimişĭ de-ai lui Peco Pavlovicĭ, din Bulgaria pe teritorulŭ sêrbescŭ. Fiindŭ urmăriţĭ, au luatŭ drumulŭ îndĕrĕptŭ spre Bulgaria. — *Mişcările trupelorŭ au începutŭ în direcţiunea Ak-Palancei şi Leskovatzului.* Guvernulŭ bulgarŭ este în fierbere, deórece locuitorii Sofiei fugŭ de Sêrbĭ la Rilo. Peste nópte au fostŭ alarmate câteva strade prin scirea, că armata sêrbéscă ar fi trecutŭ graniţele şi se află în depărtare de douĕ óre de Sofia. *Guvernulŭ are intenţiunea sĕ chieme pe principele îndĕrĕtŭ dela Filipopolŭ.* — Emigranţii sêrbĭ Peco Pavlovicĭ şi Pasicĭ au datŭ o proclamaţiune cătră Sêrbĭ provocându-i la revoluţiă. Pasicĭ adună în Vidinŭ voluntarĭ şi promite că va sprijini cu ei revoluţiunea. Cele dintâiu esemplare din proclamaţiune s'au găsitŭ în Zaicarŭ. — Tóte 5 regimentele de cavaleriă au fostŭ inspectate de regele. Reserviştii, carĭ avéu cai rĕi, au fostŭ înşiraţĭ în infanteriă. Erĭ a datŭ regele unŭ dejunŭ în onórea divisiei Şumadijei, care părăsesce aḑĭ tabĕra.

Sofia, 12 Octomvre. Precum se anunţă din Filipopolŭ, se formézá acolo unŭ corpŭ de amazóne sub comanda eroinei d-na Vlasta. — In satulŭ bulgarŭ Iassenovac nu e nicĭ unŭ soldatŭ bulgarŭ. Din contră, în districtulŭ sêrbescŭ dinspre Vidinŭ a sositŭ unŭ transportŭ de 400 de cai, ce se împartŭ între ţĕranii sêrbĭ cu ordinulŭ, sĕ stea gata de marşŭ spre graniţele bulgare. — Sêrbulŭ Petranovicĭ, fiindŭ dovedítŭ ca spionŭ sêrbescŭ séu agentŭ secretŭ alŭ lui Carageorgevicĭ, a fostŭ isgonitŭ de aci. Pe întréga graniţă dintre Timocŭ şi Pirotŭ nu se află nicĭ unŭ soldatŭ bulgarŭ. Atitudinea guvernului princiarŭ faţă cu Serbia e mai multŭ decâtŭ corectă.

Belgradŭ, 11 Octomvre. Comandantulŭ artileriei de fortăréţă a fostŭ chiematŭ la Nişŭ, ca sĕ pună în stare de apĕrare fortăréţa Nişŭ cu împrejurimile (Goriţa şi Mramorŭ). Artileria de fortăréţă se va trimite la Nişŭ încă în sĕptĕmâna acésta, muniţiunea necesară se trimite din Kragujevatz. Unŭ nou batalionŭ de artileriă de fortăréţă se combină cu actuala companiă. — Turcii s'au întăritŭ în faţa Prepolazului, ca sĕ'şĭ aibă asigurată linia ferată Skoplje-Mitroviţa. — Guvernulŭ bulgarŭ se silesce sĕ se înţeléga cu celŭ sêrbescŭ. Caravelov a rugatŭ pe Garacianin într'o scrisóre, ca sĕ nu 'ntreprindă Serbia nimicŭ în contra Bulgariei, căcĭ altmintrelea Bulgaria e perdută. Bulgarii nu se vorŭ lupta contra Sêrbilorŭ, ci se vorŭ retrage dinaintea orĭ-cărei armate sêrbescĭ. Acéstă declaraţiune a produsŭ aci mare sensaţiune. E îndoială însă, că Caravelov îşĭ va ţiné cuvêntulŭ. — Se póte admite ca sigurŭ, că Sêrbia nu va face nimicŭ înainte de încheierea conferinţei. Ce e dreptŭ, Sâmbăta viitóre tóte trupele vorŭ fi gata la locŭ, dar nicĭ unŭ omŭ nu va trece graniţa înaintede a se sci, dacă conferinţa s'a gânditŭ şi la Sêrbia. Numai atuncĭ se va decide ce e de făcutŭ. In casŭ când hotărîrile conferinţei nuĭ vorŭ corĕspunde aşteptărilorŭ regelui Milan şi guvernului sĕu, o acţiune a Sêrbiei se póte admite ca sigură. — Intre Garacianin şi ambasadorulŭ grecescŭ Nassos s'au schimbatŭ multe depeşe, de unde se deduce, că Sêrbia şi Grecia negoţiéză în privinţa unei procederei comune în cestiunea ostrumelică. Se vorbesce chiar, că s'a fi şi subsemnatŭ tractatulŭ despre acéstă cooperare în Atena. Unŭ ḑiarŭ anunţă, că puterile vorŭ adresa o notă colectivă Sêrbiei şi Greciei provocându-le sĕ se desarmeze şi că acéstă notă ar fi fostŭ deja subscisă de Austro-Ungaria.

Atena, 12 Octomvre. Erĭ a demonstratŭ o mulţime de poporŭ, între care mai cu sémă delegaţĭ d'ai colonielorŭ grecescĭ în Turcia, şi a cerutŭ mobilisarea şi rĕsboiulŭ. Delyannis vorbi cătră poporŭ, constată greutatea situaţiunei, care silesce pe Grecia sĕ'şĭ mobiliseze trupele, dar refusă a da lămurirĭ despre intenţiunile guvernului. — Fóia oficială publică ordonanţa de mobilisare. Pentru întregirea efectivului, acei soldaţĭ, carĭ 'şĭ termină serviciulŭ, se reţinŭ sub stégurĭ şi se mai convócă alte trei clase de etate, prin urmare cincĭ clase cu totulŭ, care în cincĭ ḑile sĕ fiă la corpurĭ.

Constantinopolŭ, 12 Octomvre. Erĭ au plecatŭ cu trenŭ separatŭ la Adrianopolŭ 1200 de ómenĭ şi 30 de cai. Urméză alte transporturĭ

Ueschiubŭ, 12 Octomvre. Garnisóna din Salonisŭ sosesce mâne acĭ, poimâne o parte plécă la Camarovo, cealaltă la Pristina. Cumanovo şi defileulŭ dela Giljane se fortifică tare. In Salonicŭ au rĕmasŭ numai douĕ companii de nisanĭ.

Roma, 12 Octomvre. In cestiunea balcanică se dă următorulŭ comunicatŭ ofibiosŭ: Scirile cele mai nouĕ din Sêrbia şi Grecia au provocatŭ între cabinetele europene mare nedumerire. Cu tóte silinţele puterilorŭ d'a menţine pacea, totuşĭ nu potŭ nega, că statele balcanice potŭ provoca din momentŭ în momentŭ mai marĭ încurcălĭ prin manifestărĭ politice şi înarmărĭ rĕsboinice. Situaţiunea este seriósă şi plină de pericule.

Berlinŭ, 12 Octomvre. — »Darmstädter Anzeiger« publică o vorbire, ce a adresat'o prinţulŭ *Alessandu* alŭ Bulgariei mai multorŭ fruntaşĭ bulgarĭ. Principele ḑise între altele; „La casŭ când conferenta n'ar recunósce

unirea bulgară, sunt gata a cădé pe câmpulŭ de luptă pentru ideă. Séu va rĕmâné unită Bulgaria, séu osămintele mele voru fi îngropate în acéstă ţéră. *Nu mĕ plecŭ nicĭ dinaintea voinţei Europei, décă acésta este contra nóstră, nicĭ nu mĕ voiu da îndĕrĕtŭ dinaintea armelorŭ turcescĭ.* Europa şi Turcia sĕ védă, ca o naţiune însufleţită de-o ideă sfântă póte deveni unu duşmanŭ teribilŭ. Décă Rusia este mai multŭ contra persónei mele deaâtŭ a unirei, atuncĭ suntŭ gata a abdice.«

Cestiunea bulgară şi România.

Cetimŭ în „Naţiunea" următórele:

»Evenimentele ce se pregătescŭ în partea dréptă a Dunărei, la hotarele statului nostru, merită luarea nóstră aminte cu multŭ mai multŭ decâtŭ credŭ unii din confraţii noştri. Formarea unui principatŭ puternicŭ în triunghiulŭ balcanicŭ cu o populaţiune omogenă compactă, bogăţiile naturale ale statului sĕu şi mai alesŭ importanţa lui politică în deslegarea cestiunilorŭ orientale vorŭ face, că atenţiunea şi interesulŭ marilorŭ puterĭ se vorŭ îndrepta cu deosebire asupra lui. Pentru ca sĕ contracareze influenţa ruséscă în peninsulă, este mai multŭ decâtŭ probabilŭ că Englitera, Germania şi chiarŭ Austria vorŭ face statului bulgarŭ totŭ felulŭ de concesiunĭ, adesea în paguba intereselorŭ nóstre cele mai scumpe. Atuncĭ regatulŭ românŭ va cădea în alŭ doilea rangŭ şi póte mai josŭ; statulŭ prin escelenţă favorisatŭ de marile puterĭ ale Europei va fi Bulgaria, nu dóră din causa dragostei ce acéstă naţiune inspiră cabinetelorŭ apusene, ci din frica de-a lăsa unŭ câmpŭ liberŭ intrigilorŭ diplomaţiei rusescĭ.

In 1878, amŭ avutŭ una din cele mai frumóse ocasiunĭ, ca sĕ reparămŭ greşelele ce făcuserămŭ pe timpulŭ campaniei. Este adevĕratŭ, că retrocesiunea Basarabiei era hotărîtă în modŭ irevocabilŭ, dér pe de altă parte se şcie, că împĕratulŭ Alexandru II era dispusŭ a face pentru acésta cele mai marĭ sacrificii. »Cereţĭ orĭ câtŭ, ḑiceau representanţii puterilorŭ adunaţĭ în congresŭ, vi se va da; dér nu stăruiţĭ în păstrarea unui ţinutŭ, a cărei înapoere către Rusia este neapĕrată.« In locŭ de a cumpĕni situaţiunea în realitatea ei, guvernulŭ nostru, prea multŭ zelosŭ de popularitatea sa, rĕmase surdŭ la tóte propunerile ce i se făcură. Atuncĭ Rusia ne luă Basarabia dându-ne în schimbŭ acelŭ petecŭ din Dobrogea, fără hotare determinate şi fără despăgubirĭ bănescĭ îndestulitóre. Şicanele, la carĭ au fostŭ espuşĭ în urmă toţĭ cei ce procuraseră provisiunĭ armatei rusescĭ, suntŭ cunoscute şi próspete în memoria tuturorŭ. In circumstanţe analoge, marele Cavour a trebuitŭ sĕ facă sacrificii dureróse, a perdutŭ Nizza şi Savoia; dér a şciutŭ sĕ câştige patriei sale Lombardia întrégă' şi deosebitŭ de acésta, simpatia Franciei, care i-a fostŭ aşa de fecundă în resultate fericite. Décă representanţii noştri din congresŭ arŭ fi şciutŭ sĕ ne apere interesele ca patrioţĭ în adevĕrŭ luminaţĭ, ni s'ar fi datŭ de sigurŭ districtulŭ Vidinului, care pe atuncĭ era ocupatŭ de noi şi a cărui populaţiă este mai tótă românéscă. Prin acésta amŭ fi despărţitŭ Bulgaria de Sêrbia, lucru care convenea de minune tuturorŭ puterilorŭ, pentru carĭ unirea acestorŭ două ţĕrĭ era unŭ subiectŭ de temere.

Astăḑĭ guvernulŭ colectivistŭ are o ocasiune de a repara o parte din greşelele sale. Fruntaria nóstră despre Bulgaria este câtŭ se póte de rea, încâtŭ nu se găsescŭ nicĭ chiarŭ puncte pentru aşeḑarea pichetelorŭ nóstre. Acéstă lipsă de hotare bine determinate va fi o causă nesfârşită de neînţelegerĭ între noi şi statulŭ limitrofŭ. Póte că în cele din urmă acestŭ diferendŭ se va sfârşi prin cutropirea Dobrogei de către Bulgaria. Momentulŭ este fórte seriosŭ. Bulgaria unită cu Rumelia va forma unŭ statŭ, care va avea sprijinulŭ Rusiei şi totdeodată p'alŭ celorlalte puterĭ doritóre de-a contrabalanţa influenţa rusésca în peninsula balcanică. Perḑêndŭ ţĕrmulŭ de mare ce avemŭ astăḑĭ, ne mai avêndŭ nicĭ o bucată de pămêntŭ la gurile Dunării, închişĭ la apusŭ de Ungaria, a cărei economiă naţională, fiindŭ identică cu a nóstră, este prin urmare vrăşmaşa nóstră cea mai neîmpăcată, — ce interese vomŭ mai representa noi?

Este dér neapĕrată nevoiă de o rectificare de fruntarii de partea Bulgariei.

SCIRILE ḐILEI.

Ni se scrie din Orăştiă cu data 13 Octomvre: „Afacerea cu stindartele s'a îngroşatŭ. Contra d-lui adv. Samuilŭ Popŭ, care ca comandante superiorŭ alŭ pompierilorŭ din acestŭ oraşŭ a datŭ voiă ca sĕ se arboreze, cu ocasiunea festivităţilorŭ corpului de pompierĭ, pe lângă stégulŭ ungurescŭ şi celŭ românescŭ şi săsescŭ, s'a pornitŭ cercetare criminală. Ciudatŭ lucru este, că acelaşŭ vice-spanŭ, care a ordonatŭ delăturarea stindartelorŭ fără scirea comandantului pompierilorŭ, intentéză acum procesŭ criminalŭ contra d-lui Popŭ pentru că „s'au delăturatŭ stindartele.« Adevĕrată logică de paşă ungurescŭ. — Astăḑĭ s'au confiscatŭ, la ordinulŭ lui Horvath, tóte stégurile câte s'au folositŭ cu ocasiunea sĕrbătorilorŭ pompierilorŭ."

—0—

O colecţiune de cele mai frumóse covóre şi păturĭ ţĕsute de ţĕrancele din Şeica mare sub supraveghiarea contesei Bethlen pe rĕsbóiele lorŭ primitive, atrage atenţiunea generală la esposiţiunea industrială internaţională din Paris şi de curêndŭ a fostŭ esaminată şi de ministrulŭ frances de comerţŭ Legrand. „Bulletin Officiell« dela 2 Octomvre n. laudă fórte multŭ producţiunile din Şeica mare.

—0—

Pentru jubileulŭ ministrului-preşedinte Tisza se pregătescŭ două albumurĭ ca presentŭ din partea Clujului şi comitatului Clujiu. Pe albumurĭ vorŭ figura, pe o parte emblema familiei Tisza, şi pe alta emblema Clujului. Sĕ nu uite „patrioţii« două lucrurĭ: pe partea ântêiu sĕ se adauge şi unŭ sobolŭ, ér p'a doua o ferêstră spartă.

—0—

Comitatulŭ Sătmarului a hotărîtŭ, în congregaţiunea dela 8 Octomvre n., ca pentru societatea de maghiarisare „Szechenyi« sĕ se ia o dare de 1%. In contra propunerei a vorbitŭ preotulŭ românŭ Pelle. O asemenea dare e curată jafŭ.

—0—

Urşii, lupii şi porcii sĕlbaticĭ au devenitŭ o adevĕrată calamitate pentru Ardélŭ. In fiecare ḑi amŭ puté înregistra pagube causate de aceste fiare şi cu tóte astea administraţia nicĭ o mĕsură nu ia, ca sĕ cureţe locurile de ele. N'ar puté ministrulŭ Tisza sĕ nu mai persecute pe bieţii sobolĭ, pe carĭ nu'i vede şi nu'i găsesce, ci sĕ dispună a se lua mĕsurĭ în contra férelorŭ, care l'arŭ puté băga odată în nabădăi?

—0—

Industriaşii, carĭ au fostă în 5 Octomvre n. la têrgulŭ din Orăştiă, nu 'şĭ-au putută scóte nicĭ cheltuielile de drumŭ, atâtŭ de mare e lipsa de banĭ şi prin urmare şi de cumpĕrătorĭ.

Din Vinţulŭ de susŭ se comunică, că culesulŭ viilorŭ se va începe la 26 Octomvre n. Strugurii din acestŭ anŭ suntŭ de o calitate aşa de bună, cum n'au mai fostŭ dela 1866, în cantitate deşi nu suntŭ pré mulţĭ, totuşĭ suntŭ destui. Culesulŭ s'a amânatŭ numai pentru ca mustulŭ sĕ fiă mai bunŭ şi mai cu preţŭ, după ce recolta cerealelorŭ este fórte slabă.

—0—

Demetriu Popovicĭ, distinsulŭ artistŭ românŭ în cântŭ, baritonistŭ alŭ Curţii Regale din Bucurescĭ şi membru la Opera din Viena, va da în curêndŭ unŭ *concertŭ* în Braşovŭ, convinsŭ fiind că publiculŭ de aicĭ scie încuragea totdéuna arta. Unŭ afişŭ specialŭ va anunţa ḑiua şi programulŭ.

—0—

Duminecă s'a sfinţitŭ cu mare pompă noua biserică Domniţa Bălaşa, unulŭ din cele mai frumóse monumente din Bucurescĭ. Serviciulŭ divinŭ a fostŭ oficiatŭ de I P. S. Mitropolitŭ primatŭ. Lume multă, din tóte treptele societăţii, biserica va sta 15 ḑile neîntreruptŭ deschisă pentru credincioşĭ.

„Irredenta română" în congregaţiunea comitatului Caraşŭ-Severinŭ.

Sub titlulŭ acesta mai primimŭ dela unŭ altŭ d-nŭ corespondentŭ următórele amĕrunte:

In Congregaţiunea Comitatului nostru ţinută în Lugoşŭ la 1 Octomvre a. c., precum veţĭ fi aflatŭ, a venitŭ pe tapetŭ şi »Irredenta română« în raportulŭ vice-comitelui. Era de lipsă acésta, se înţelege, căcĭ deocamdată irredenta e calulŭ de călăritŭ alŭ compatrioţilorŭ, trebue şi aicĭ şi mai alesŭ aicĭ, justificată starea escepţională de care ne bucurămŭ noi Românii, esclusiva poporaţiune a comitatului. Trebue sĕ se resêmtă din tótă ţéra periculului, ce l'a produsŭ „irredenta, căcĭ altfelŭ guvernulŭ vine în perplexitatea de a nu mai găsi temeiurĭ apăsărilorŭ cu carĭ ne oblăduescŭ.

Iată cum a decursŭ lucrulŭ:

In raportulŭ vice-comitelui este unŭ pasagiu în care se accentuéză cu mare greutate periclitarea siguranţei şi liniştei publice prin „irredenta română." Deocamdată însĕ asigură vice-comitele congregaţiunea, că până acuma nu a aflatŭ încă nicĭ o legătură între făuritorii proclamaţiunei şi între poporulŭ din acestŭ comitatŭ, dar fiindŭ cercetarea în curgere, va raporta în congregaţiunea proximă despre resultatele ei.

Dl *Mihailŭ Bejanŭ*, unŭ românŭ de altfelŭ, dar notarŭ publicŭ, funcţionarŭ ungurescŭ, omŭ înstăritŭ din meseria sa, află de lipsă a face la raportulŭ vice-comitelui unele observărĭ neesenţiale cu privire la causele sanitare scolare, apoi cu o hotărire şi o lăpădare de sine vrednică de o causă mai momentósă, reveni la păgubaşa de irredentă, că sĕ-şĭ facă datoria, pentru care era înscenată tótă păşirea dsale. Dlui ḑise:

»Irredenta română a vătămatŭ cu provocările sale simţulŭ patrioticŭ alŭ Românilorŭ, carĭ nu pentru banĭ séu alte avantage, ci curatŭ din iubire ţine la acéstă patriă, carĭ alăturea cu Ungurii s'au luptatŭ pentru libertatea şi independinţa ei; căcĭ când guvernulŭ imperialŭ a provocatŭ pe grănicerĭ în contra Ungurilorŭ, poporulŭ românŭ cu Ungurii s'a luptatŭ umĕrŭ la umĕrŭ, carĭ şi dinastiei şi tronului pururea a fostŭ credinciosŭ etc., de aceea cu scârbă şi indignaţiune desaprobă pasulŭ irredentei, şi asigură pe dlŭ vice-comite că póte fi sigurŭ de spriginulŭ sĕu şi alŭ fie-cărui românŭ în cercetarea criminalilorŭ irredentiştĭ.«

Vice-comitele încă e de părere, că poporulŭ românŭ e cu multŭ mai blândŭ şi pacinicŭ, decâtŭ sĕ facă legăturĭ cu iredenta, dar ḑice dsa, potŭ fi între Românii din acestŭ comitatŭ unii rătăcitŭ, pre carĭ iĭ va urmări şi iĭ va da justiţiei spre pedepsire.

După acestea luând cuvêntulŭ bravulu nostru *Bredicanu*, ḑise:

»Enunciaţiunea d-lui Beşanŭ nu m'ar fi îndemnatŭ sĕ iau cuvêntulŭ, căcĭ naţiunea română, nicĭ nu are

---

FOILETONŬ.

Literatura haiducéscă.

de A. D. Xenopolŭ.

Deşi mişcarea nóstră literară este în destulŭ de restrânsă, totuşĭ suntŭ unele ramurĭ ale ei carĭ, deşi fórte gustate de o clasă numĕrósă a poporului, au rĕmasŭ aprópe necunoscute de aşa numita societate cultă. Intre aceste ramurĭ necunoscute socotimŭ, că cea mai însemnată este literatura haiducéscă.

Esistă anume o mulţime de scrierĭ, carĭ se îndeletnicescŭ cu viéţa haiducilorŭ, a acelorŭ figurĭ rĕsbunătóre a nedreptăţii sociale şi politice din vremile privilegiurilorŭ, figurĭ pe carĭ poporulŭ românescŭ le adăpostea la sînulŭ sĕu în epoca împilărei turcescĭ şi grecescĭ.

Enumĕrămŭ următórele povestirĭ haiducescĭ, carĭ ne au trecutŭ prin mânĭ: 1) Haiduculŭ Ţandură, 2) Iancu Jianu, 3) Bujorŭ, căpitanŭ de haiducĭ, 4) Mórtea lui Bujorŭ, 5) Bostanŭ, haiducŭ naţionalŭ, 6) Ioanŭ Tunsu, 7) Ghiţă Cătănuţă, 8) Corbea, nuvelă originală, 9) Ceauşŭ, hoţulŭ Moldovei, 10) Grozea, mare haiducŭ naţionalŭ, 11) Codrea, unŭ mare haiducŭ naţionalŭ, 12) Tâlhăriile banditului Mihailŭ Bunea, 13) Mina haiducésa.*)

Din acestea, numerele 1—7 suntŭ scrise de d. P. Macri, 8—9 de d. Stefanŭ Stoenescu, 10—12 de unŭ anonimŭ P. şi 13 de d. George Baronzi. Deşi alcătuite de autorĭ deosebiţĭ, caracterulŭ tuturorŭ acestorŭ istoriróre este unulŭ şi acelaşĭ: descrierea împilărilorŭ şi nedreptăţilorŭ suferite de poporulŭ românŭ dela Grecĭ şi Turcii, carĭ jefuiră, ţéra şi punerea în lumină a unorŭ individualităţĭ puternice, carĭ suferiseră câte o nedreptate deosebitŭ de mare şi carĭ se hotărăscŭ a se arunca în haiduciă, pentru a rĕsbuna asupra clasei injuria suferită dela individŭ. Istoriórele suntŭ ţĕsute cu o intrigă de obiceiu fórte simplă, din care voimŭ sĕ dămŭ aicĭ analiza câtorva:

In Corbea, d. Stoenescu întêlnĭ pe unŭ ţĕranŭ voinicŭ şi iubitŭ de tóte satele de prin prejurŭ, pentru voinicia lui, care iubesce pe fica unui boeraşŭ d. Arhondărescu.

Unŭ grecŭ însĕ Varicosŭ, devenitŭ din bragagiu mare proprietarŭ, voiesce sĕ ia de soţiă pe frumósa Maria.

Părinţii, carĭ se uitau numai la bogăţia viitorului soţŭ, înşală pe copilă cu vestea năprasnică adusă de unŭ servŭ, pusŭ la cale dinainte, despre mórtea lui Corbea, şi fata, după ce leşină şi apoi se linişteşce, este nevoită sĕ urmeze la altarŭ pe dihania de grecŭ. Corbea ajunge însĕ în satŭ tocmai când se făcea nunta, pândesce pe ferêstră şi vĕḑêndŭ pe grecŭ la piciórele iubitei lui într'o cameră laterală, sare pe ferêstră, scóte unŭ pistolŭ şi ucide pe Varicos, faptŭ care-lŭ împinge în haiduciă.

Grozea rĕmăsese orfanŭ de părinţĭ numai în vêrstă de 14 anĭ, fără nicĭ unŭ ajutorŭ. Era iarnă şi bietulŭ copilŭ n'avea ce mânca. Se duse decĭ la arendaşulŭ moşiei, unŭ Grecŭ înaltŭ, spătosŭ, cu barba roşiă şi ochii micĭ, şi îi cerù ajutorulŭ sĕu şi mai alesŭ ceva de mâncare. Greculŭ îi rĕspunse cu cruḑime: »Nu eştĭ bunŭ de muncă şi nu eştĭ rudă cu mine,« şi ordonă sĕ-lŭ dea afară. Elŭ găseşce în sfârşitŭ adăpostŭ la unŭ ţĕranŭ Toma, care avea o copilă ca de 9 anĭ. Trăindŭ Grozea mai multŭ timpŭ în casa lui Toma, elŭ începu sĕ iubéscă copila şi sĕ fiă iubitŭ de ea. Greculŭ Megalichiades reclamase însĕ pe sĕtenĭ şi aceştia fuseseră osândiţĭ la nisce sume nedrepte, pentru carĭ li se vênduseră vitele.

Acéstă neomeniă redeşteptă în mintea lui Grozea alungarea lui din casa boerescă, atuncĭ când rĕmăsese orfan şi elŭ rĕscólă pe ţĕranĭ contra lui Megalichiades. Acesta

*) Cele mai multe apărute în editura Cucu din Bucurescĭ.

lipă, nicĭ nu a rĕmasŭ pe d-lŭ Beşanŭ sĕ-i spele obrazulŭ în faţa autorităţii pub'ice, ci m'a îndemnatŭ apostrofarea vice-comitelui despre unii *rătăciţĭ* sub care cuvêntŭ décă a înţelesŭ pe cei nemulţămiţĭ, atuncĭ sciu, că şi la mine i-a mersŭ gândulŭ, căcĭ am esperiatŭ şi pănă acum dragostea d-sale. Da, eu sum nemulţămitŭ şi cred că mai dreptŭ interpretezŭ sentimentele poporului românescŭ din acestŭ comitatŭ, când susţinŭ, că şi acesta e nemulţămitŭ cu sistema actuală, în care tóte bunătăţile vieţii publice şi tóte venitele statului se întrebuinţéză numai pentru susţinerea şi întărirea elementului maghiarŭ; éră interesele şi drepturile naţionalităţilorŭ suntŭ nesocotite, bărbaţii lorŭ lăsaţĭ fără pită s'au silitŭ a lua lumea în capŭ.

Cu acéstă stare a lucrurilorŭ nu putemŭ fi mulţămiţĭ, noi însĕ pentru acéstă convingere a nóstră nu putem fi declaraţĭ de rătăciţĭ, nicĭ identificaţĭ cu irredenta română, căcĭ nicĭodată nu ne-amŭ luptatŭ decâtŭ cu arme legale şi pe terenŭ legalŭ. Aceia, carĭ în nemulţămirea lorŭ, produsă prin sistema rea şi stricăciósă, au încercatŭ a recurge la arme illegale, suntŭ desperaţĭ, noi îi compătimimŭ şi îi combatemŭ. Asecurările d-lui Beşanŭ basate pe istoriă suntŭ întemeiate, căcĭ părinţii noştrii s'au luptatŭ alăturea cu Ungurii pentru patria comună, dér o scie d-lŭ Beşanŭ şi toţĭ o esperiămŭ pe fiă care ḑi, că orĭce asigurărĭ sĕ facemŭ, Ungurii nu ne credŭ nimicŭ, căcĭ politica lorŭ de esclusivitate nu le iartă a ne crede, fiindcă ei au lipsă de acéstă necredinţă, ca de unŭ pretestŭ, pentru ca sĕ pótă continua sistema lorŭ avantagiósă, ér **nouĕ** desastruósă. Ér în privinţa alipirei şi fidelităţii cătră tronŭ şi dinastiă, pe Ungurĭ nu-i putemŭ privi de singurii păzitorĭ ai aceleia, lase-o acésta popórelorŭ din ţéră, şi deosebitŭ poporului românŭ nu are lipsă a lua învĕţătură dela nime în astă privinţă, căcĭ noi Românii nu amŭ scrisŭ nicĭ când şi nu vomŭ scrie pe stégulŭ nostru acea, ce s'a buciumatŭ la 1849 că dinastia, care dă pradă esistinţa unui poporŭ, renunţă la credinţa şi fidelitatea acestuia.

Dlŭ vice-comite ḑice, că nu a aflatŭ legăturĭ între »irredenta română« şi populaţiunea din acestŭ comitatŭ, mĕ bucurŭ de acésta şi credŭ că nicĭ nu va află, dér stăruiască şi la mulţămirea poporului, stăruiască la realisarea egalei îndreptăţirĭ, atuncĭ încă îşi va împlini o datorinţă sacră cătră patriă şi cătră poporŭ şi irredentiştiĭ în acestŭ comitatŭ, precum nu au fostŭ şi nu suntŭ nicĭ nu vorŭ fi.

Sylvio.

SCÓLA DIN LĂPUŞŬ.

Din cerculŭ Lăpuşului, 1 Octomvre 1885.

Dle Redactorŭ! Sunt în plăcuta posiţiune de a vĕ comunica o scire fórte îmbucurătóre pentru românimea din acestŭ ţinutŭ. In o corespondenţă, „de sub Cibleşiu« cu data 1 Martie a. c. publicată în Nr. 47 şi 48 alŭ preţuitului D-vóstre ḑiarŭ, s'a făcutŭ o descriere mai detaiată a scólelorŭ române centrale din comitatulŭ Solnocŭ-Dobéca şi în specialŭ despre scó'a principală din Lăpuşulŭ-unguerescŭ. In acea corespondenţă se ḑice: „decăderea acestei scóle ar aduce cu sine decăderea învĕţămêntului şi a instrucţiunei în întregŭ cerculŭ (Lăpuşului).“ Şi pe dreptŭ. In întregŭ cerculŭ nostru abia se mai póte afla vr'o scólă de „dómne ajută.“ Apoi unde sĕ se pregătéscă copii pentru gimnasiu, décă nu în scóla acéstă?

Din anulŭ 1878 până acum, funcţioná în acea scólă numai unŭ învĕţătorŭ. Impregiurările grele materiale pricinuiau acésta, şi cu toţii priveamŭ cu durere la decăderea acelei scóle, care era odată în flóre şi-'şĭ producea fructele binefăcătóre. Dorinţa primă a tuturorŭ era, ca sĕ se pótă ridică încă baremĭ unŭ postŭ de învĕţătorŭ secundarŭ, la ceea ce ţintea şi corespondentulŭ amintitŭ »de sub Cibleşŭ.“ *Şi acésta o amŭ ajunsŭ.*

Acésta dorinţă ni s'a realisatŭ prin stăruinţa şi îngrijirea neîntreruptă de acéstă scólă şi de sórtea ei a stimatului d-nŭ Gabrielŭ Manu adv. în Deşiu, care, ca preşedinte alŭ comitetului scolarŭ, a adusŭ lucrulŭ acolo încâtŭ îmbunătăţindu-se starea fondului scólei şi *contândŭ şi la ajutorulŭ Asociat. transilvane* se va puté susţiné şi unŭ învĕţătorŭ secundarŭ. Românii din cerculŭ Lapuşului îi vorŭ fi pururea recunoscĕtorŭ d-lui Manu pentru stăruinţele sale.

Inainte de a fini, aducŭ aminte Lăpuşenilorŭ ce a ḑisŭ unŭ distinsŭ bărbatŭ românŭ: »pârghia prin care o societate se póte ridica la nivelulŭ binelui şi alŭ adevĕrului este instrucţiunea, de ea ca de o stânca se sfarmă miseria, ignoranţa şi prejudiţiulŭ.« Decĭ sĕ ne nisuimŭ cu toţii a asigura viitorulŭ acestei scóle, sĕ tindemŭ mâna de ajutorŭ prea stimatului preşedinte alŭ comitetului scólei ca sĕ ne vedemŭ realisată dorinţa ferbinte, înflorirea scólei din Lăpuşŭ.

Sĕ ne punemŭ la inimă şi sĕ ne îngrijimŭ de crescerea şi instrucţiunea tinerimei căcĭ precum ḑice acelaşŭ bărbatŭ distinsŭ: »Unŭ poporŭ a pututŭ trăi în trecutŭ cum a datŭ Dḑeu, lăsândŭ séu nelăsândŭ urme de esistenţa sa, dér de astăḑĭ înainte garanţa, că unŭ poporŭ va puté trăi este numai în instrucţiune.« Şi éráşĭ: »scóla este pentru viitorii cetăţenĭ mai multŭ decâtŭ unŭ isvorŭ de cunoscinţe folositóre în societate, ea devine Iordanulŭ în care sufletele tinere primescŭ adevĕratulŭ botezŭ alŭ patriotismului.“

Scóla română din Lăpuşulŭ-unguerescŭ dela întemeiarea ei până în presentŭ a fostŭ pentru Românii din cerculŭ nostru adevĕrată vatră de patriotismŭ la care s'a încălḑitŭ inima tinerimei. Urmândŭ întru tóte prescriselorŭ legei şi scopului fundatorilorŭ ei, s'a nisuitŭ în linia paralelă a rĕspândi cunoscinţa limbilorŭ patriei, ér faţă de limba română s'a ţinutŭ strînsŭ de ḑis'a: „limba nóstră română trebue învăţată şi iubită nu numai findcă e cea mai frumósă şi ne aparţine, dér fiindcă este cea mai mare şi mai adevĕrată urmă ce gigantica Romă a lăsatŭ în lume.«

n. u. s.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

TÊRGU-MUREŞULUI, 14 Octomvre. — Părechea princiară de corónă, archiducele Fridericŭ şi o numĕrósă suită au sositŭ aḑĭ diminéţă aci. După o scurtă şedere, şi-au continuatŭ cĕlĕtoria la Gurghiu, unde vorŭ face vênătóre. S'a luatŭ în perspectivă, a face o visită părechei regale la Sinaia.

CLUŞIU, 14 Octomvre. — Comitetulŭ reuniunei de cultură (?) a hotărîtŭ sĕ se prelucreze unŭ planŭ pentru reconstruirea Ardélului (ce năsdrăvăniă o mai fi şi asta? — Red.) şi stabili ordinea de lucrărĭ pentru filiale, care suntŭ deja în numĕrŭ de 30.

CONSTANTINOPOLŬ, 14 Octomvre. — Inarmările Turciei continuă, deja arŭ sta la disposiţiă 150,000 de ómenĭ.

VIENA, 14 Octomvre. — Editorulŭ fóiei slave „Lev“ (Leulŭ), Reyskal Lazansky, a fostŭ arestatŭ pentru diferite delicte de escrocheriă (înşelătoriă.) — Cercurile Vienei suntŭ în violentă agitaţiune în contra propunerei făcute de Menger, ca sĕ se restrîngă rĕpausulŭ de Dumineca. Antisemiţii au intenţiunea sĕ arangeze unŭ meetingŭ de alegĕtorĭ.

DIVERSE.

Unŭ rĕmăşagŭ curiosŭ. — Douĕ dómne dintr'unŭ oraşŭ din Francia s'au prinsŭ sĕ vorbéscă repede şi sĕ vadă, care din ele va pronunţa mai multe cuvinte într'unŭ spaţŭ de timpŭ hotărîtŭ. Tóte amicele se aflau presente şi din nenorocire, apucate fără îndoială de contagiune, turburară cu şóptele lorŭ şedinţa în timpŭ de mai bine de o jumĕtate de oră. Fiecare din cele douĕ companióne a vorbitŭ trei óre succesivŭ. Una din cele douĕ dómne a pronunţatŭ astfelŭ 203,560 cuvinte, representândŭ 1,252,864 litere. Acéstă dómnă cetea unŭ foiletonŭ de Eugène Sue. Cealaltă a pronunţatŭ, în acelaşi timpŭ, 293,611 cuvinte, representândŭ 1,710,715 litere, adică cu o a treia parte mai multŭ! Juriulŭ însĕ a observatŭ, că acésta din urmă n'a pututŭ reuşi sĕ vorbéscă cu o iuţélă aşa de mare decâtŭ ḑicândŭ, mai jumătatea timpului, rĕu de amicele sale. Rivala sa a protestatŭ şi a pusŭ rĕmăşagŭ 1000 lei că, pe acestŭ terenŭ, ea va vorbi mai iute decâtŭ adversara ei. O a doua încercare se va face.

***

O fatală greşélă comisă de unŭ medicŭ. — Unŭ evenimentŭ tragicŭ a impresionatŭ într'unŭ modŭ fórte viu o parte din populaţia oraşului Nimes, scrie *l'Italie.* Ĕtă faptele; O dómnă Rassignier se presintă, acum câteva, ḑile la doctorulŭ Peladn, din stada Vierge, ca sĕ-lŭ cousulte în privinţa unei indispoziţiunĭ, de care suferea de câtva timpŭ. Tênĕrulŭ medicŭ scóse dintr'unŭ dulapŭ o cutiă ce conţine nisce prafŭ şi o dete bolnavei. D-na Rassignier gustă din acestŭ prafŭ şi găsindu-lŭ amarŭ ḑise doctorului că nu'lŭ póte lua. Doctorulŭ îĭ rĕspunse: »Nu te teme de nimicŭ, acestŭ prafŭ nu póte fi decâtŭ de unŭ efectŭ salutarŭ«, şi, pentru ca sĕ dea a sancţiune cuvintelorŭ sale, elŭ însuşĭ înghiţi o dosă ore-care din acelŭ prafŭ. Dómna 'lŭ salută şi eşi. Apropiindu-se de locunţa ei, ea fu cuprinsă d'odată de unu rĕu şi căḑu. Vecinii se grăbiră sĕ-i vină în ajutorŭ şi o transportară la domiciliulŭ ei; mediculŭ celŭ mai din apropiere, d. Casimir, fù chiematŭ îndată. După o scurtă cercetare el constată primele simptome ale unei otrăvirĭ. Nisce vomitive ce-i fură administrate cu dibăciă determinară o reacţiă în starea bolnavei, care putù în fine sĕ dea esplicaţia celorŭ întêmplate. Doctorulŭ Casimirŭ băgă numai decâtŭ de sémă fatala greşélă a colegului sĕu care, în locŭ de unŭ pravŭ laxativŭ, întrebuinţase strichnina. Cu toţii alergară la d. Peladanŭ, care fù găsitŭ pe scândurĭ inanimatŭ; nenorocitulŭ fusese trăsnitŭ în cabinetulŭ sĕu, de teribila otravă, câteva momente după plecarea clientei sale. D-na Rassignier este cu totulŭ afară de pericolŭ.

***

O reuniune sau societate nouă secretă s'a formatŭ în Germania. Scopulŭ acestei societăţĭ secrete este, de a esercita artele Buddhiştilorŭ esoteriţĭ. Societatea stă sub conducerea secretă a adepţilorŭ teoriei Coot-Houmi în India şi are ca preşedinte unŭ Dr. St. S. din München. Membrii se recrutéză mai cu sémă din aristocraţiă şi dintre ómenii învĕţaţĭ. Baronulŭ Carolŭ du Prel din München şi baronulŭ Hoffmann din Lipsca, carĭ suntŭ cunoscuţĭ în cercurile ómenilorŭ învĕţaţĭ, stau în legătură cu acéstă societate. Doctrina esoterică s'a păzitŭ până acuma cu multă geloziă. Vederile naturalistice dintr'ênsa suntŭ cu totulŭ nouĕ cugetătorilorŭ europenĭ. Englesulŭ A P. Sinnetti a cercatŭ mai ântêiu ca sĕ dea o haină sciinţifică doctrinei esoterice, care este doctrina causelorŭ spirituale şi a efectelorŭ lorŭ, a conşciinţe. supraterestre, a desvoltării séu evoluţiunii universuluii Elŭ ḑice, că acéstă doctrină este unica doctrină religiosă, care se póte împăca uşorŭ cu adevĕrurile acelea ale sciinţelorŭ naturale, care le-au produsŭ scrutările cele nouĕ pe têrêmurile corĕspunḑĕtóre.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

însĕ năbuşeşce rĕscóla cu dorobanţĭ şi pune mâna pe Grozea, care e închisŭ împreună cu alţĭ 30 de ţĕranĭ, şi stau la închisóre 7 anĭ. Scăpândŭ de aci cu 17 carĭ mai rĕmăsese în viaţă, se constituì în bandă sub conducerea lui Grozea, care rĕsbună apoi, prin multe morţĭ şi jăfuirĭ ale ciocoilorŭ, suferinţele poporului.

Prin împrejurărĭ de acestea suntŭ împinşĭ toţĭ eroii scrierilorŭ ce analisămŭ în viéţa haiducéscă. Pentru a menţinea interesulŭ, autorii mai ţesŭ în lăuntrulŭ povestirii lorŭ câte o intrigă, care nu se légă cu începutulŭ. Aşa d. e., în haiduculŭ Grozea amorulŭ unuia din banda lui Grozea, Alexe, pentru soţia căpitanului séu. Atâtŭ ţĕsĕtura intrigei este slabă în tóte aceste scrierĭ, câtŭ şi apropierea de adevĕrŭ, după care romanulŭ se cere a tinde în ḑilele nóstre, nu este respectată. Aşa, spre esemplu, în Corbea găsimŭ în destulŭ de estraordinarŭ ca iubita acestui ţĕranŭ sĕ fiă o fétă de boerŭ, fără a se motiva prin nimicŭ acestŭ amorŭ nepotrivitŭ. Apoi ce sĕ ḑicemŭ despre consecvenţa autorului în descrierea figurilorŭ ce le pune în scenă, când la începutŭ face pe Maria cu pĕrulŭ aşa de blondŭ, încâtŭ abia se deosebia de rîulŭ de betélă ce-i curgea pe umerile sale, pentru a o preface peste câteva pagine în o brună cu pĕrulŭ negru ca pana corbului.

Ca stilŭ, aceste scrierĭ lasă éráşĭ de doritŭ. Limba în care ele suntŭ alcătuite, este plină de franţuzisme şi întorsătura frasei nu este de locŭ poporală, precum vrea sĕ fiă subiectulŭ ce ele trateză. In deobşte aceste producţiunĭ suntŭ mai pe josŭ de mediocre şi cu tóte acestea ele au unŭ mare rĕsunetŭ în poporulŭ nostru. Este, pentru a ḑice astfelŭ, singura literatură într'adevĕrŭ căutată.

După câtŭ am aflatŭ, se vêndŭ pe anŭ din aceste scrierĭ mii de esemplare şi de aceea numĕrulŭ lorŭ sporeşce pe ḑi ce merge. Este o clasă întrégă de ómenĭ, care le cetesce, pe care îi interesézá, cărora le procură o adevĕrată petrecere intelectuală, ómenĭ carĭ de altfelŭ n'arŭ găsi o plăcere la cetirea unorŭ novele de altŭ genŭ, de altminterĭ bine alcătuite şi frumosŭ stilisate.

Care sĕ fia esplicarea acestui faptŭ în destulŭ de extraordinarŭ, ca într'unŭ timpŭ de linişte, de viéţă orênduită, de justiţiă echilibrată, în care nu mai ai nevoia sĕ-ţĭ facĭ dreptatea singurŭ, sĕ se iubéscă de poporulŭ nostru tocmai treḑirea acelorŭ figurĭ, carĭ represintau altă dată simbolulŭ desordinei sociale? Cum se face de haiducii suntŭ atâtŭ de iubiţĭ şi celebraţĭ în timpurile nóstre?

Noi credemŭ, că acéstă reîntórcere a minţii poporului cătră trecutŭ, acéstă interesare pentru suferinţele unui timpŭ ce ne atinge de aprópe, este unŭ semnŭ viu alŭ iubirei de ţéră ce se manifestéză în elŭ. Când străbunii noştri suferiau, ei suferiau individualŭ; îĭ dure apentru dênşii nu atâtŭ pentru ţéra lorŭ, căcĭ rĕulŭ obştescŭ dispărea înainte mărimii rĕului indi vidualŭ.

Astăḑĭ când poporulŭ nostru simpatiséză cu acei rĕsbunătorĭ ai sórtei sale amărîte, elŭ este însufleţitŭ de unŭ simţĕmêntŭ generalŭ, *altruistŭ*, cum spunŭ moraliştii seculului nostru, şi trebue sĕ ne bucurămŭ vĕḑêndŭ acéstŭ interesare a poporului de trecutulŭ sĕu, orĭ câtŭ de inperfectă ar fi forma literară, în care acestŭ interesŭ s manifestéză.

Apoi orĭ cum sĕ fiă, acestĭ haiducĭ, carĭ desfidŭ întréga organisare socială, carĭ se punŭ în luptă cu tótă puterea statului pentru a rĕsbuna nedreptatea lorŭ, suntŭ figurĭ interesante, dramatice; este partea seriósă din viéţa nóstră, lăsată de timpulŭ trecutŭ, pe când actualitatea ce ne înfăţişéză ea?

In imensa ei maioritate o galeria de caraghioşĭ, bunĭ de a fi trecuţĭ sub biciuirea satirei şi a comediei, iar nu nişte figurĭ carĭ sĕ insufle simpatie celorŭ ce vorŭ priĭ la ele.

„Vonţa Naţională“.

Cursulŭ la burza de Viena

din 13 Octombre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	96 45	Bonurĭ croato-slavone . .	102.—
Rentă de hârtiă 5% . .	89.30	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97 75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148 —	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.—	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	120.
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	125	Renta de hărtiă austriacă	80 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.—	Renta de arg. austr. . .	81.69
Bonurĭ rurale ungare . .	101.50	Renta de aurŭ austr. . .	108 45
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50	Losurile din 1860 . . .	133 75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.25	Acţiunile băncei austro-ungare	854 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	101 50	Act. băncei de creditŭ ung.	280.25
Bonurĭ rurale transilvane	101.50	Act. băncei de creditŭ austr.	278 50
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.98
		Napoleon-d'orĭ	10.00
		Mărcĭ 100 imp. germ. . .	61.90
		Londra 10 Livres sterlinge	125.25

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 28 Septemvre st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	86	86¾
Renta rom. amort. (5%) . .	92	93
» convert. (6%) . .	87	88
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	30	32
Credit fonc. rural (7%) . .	100½	101½
» „ „ (5%) . .	85½	86½
» » urban (7%) . .	97	98
» » » (6%) . .	90	91
» » » (5%) . .	80½	81½
Banca naţională a României	1120	1130
Ac. de asig. Dacia-Rom.	250	255
« » » Naţională	205	210
Aurŭ	12.25	12.75
Bancnote austriace contra aurŭ. .	2.02	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 12 Octombre st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8 82	Vênd.	8.86
Argint românesc	»	8.75	»	8.80
Napoleon-d'orĭ	»	9.96	»	10.—
Lire turcescĭ	»	11.17	»	11.25
Imperialĭ	»	10.15	»	10.20
Galbenĭ	»	5 90	»	6.—
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.—	»	123.—
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. GROSS.

Concursŭ.

(1 3)

Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ la şcóla confesională greco-catolică din comuna MOCODU în vicariatulŭ Năsĕudului, cu unŭ salariu anualŭ de 200 fl. v. a. şi cuartirŭ liberŭ, se escrie concursŭ.

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ au a-şĭ aşterne suplicele provĕdute cu documentŭ de cualificaţiune şi din limba maghiară la subscrisulŭ senatŭ scolasticŭ până în 25 Octomvre 1885 st. n., în care ḑi la 2 óre va fi alegerea.

Din şedinţa senatului scolasticŭ gr. cat.

Mocodŭ în 11 Octomvre 1885.

Preşedintele: **Leonŭ Verticŭ.**

Notarulŭ: **Stefanŭ Puica.**

AVISU.

(1–6)

Aţe de cusutŭ pentru maşine, depĕnate pe rotiţe, lungimea firului 275 metri, productŭ Austriacŭ, propria fabricaţiune a vestitei firme „Math. Salcher & Söhne“ în Viena, apărate prin registrata marcă de „lebede“ la c. r. tribunalulŭ pentru comerţŭ în Viena, care concuréză aţii cu cualitatea supremă câtŭ şi în costŭ cu orĭ ce asemenea productŭ englesescŭ, încâtŭ totŭ mai tare ocupă terenu consumărei.

Depositulŭ acestei aţe unde se consumă după preţulŭ originalŭ se află pentru urbiulŭ Braşovului şi alŭ comitatului esclusivŭ numai la

Szent Iványi Sóma.

Strada Vămei, 564.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a tei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5.00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa micĭ	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu (	5.56	5 58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mezó-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.05
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 5[illegible]	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.41	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu (	—	10.01	5.05	6.43	—
(	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	[illegible]	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5 30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5.30	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8 00
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9.36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5 00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7 50	3 10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10 54	6.4[illegible]
Pui	8.50	11 27	7.35
Haţegŭ	9.31	12 17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10 53	1,35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.